

Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji

BMP.0790.1.1.2024

Pan
Marcin Wiącek
Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

w odpowiedzi na pismo¹ z 6 lutego 2024 r. w sprawie procedury naboru do formacji mundurowych podległych Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji (SWiA), na podstawie informacji przekazanych przez Komendę Główną Policji, Komendę Główną Straży Granicznej (SG), Komendę Główną Państwowej Straży Pożarnej (PSP) i Służbę Ochrony Państwa (SOP), uprzejmie przedstawiam, co następuje.

Procedura doboru do służby w formacjach podległych Ministrowi SWiA jest prowadzona na podstawie przepisów:

- art. 25 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o *Policji*² oraz rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 22 marca 2023 r. w *sprawie postępowania kwalifikacyjnego w stosunku do kandydatów ubiegających się o przyjęcie do służby w Policji*³,
- art. 31 ustawy z dnia 12 października 1990 r. o *Straży Granicznej*⁴ oraz rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 10 lutego 2006 r. w *sprawie przeprowadzania postępowania kwalifikacyjnego w stosunku do kandydatów ubiegających się o przyjęcie do służby w Straży Granicznej*⁵,
- art. 28 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o *Państwowej Straży Pożarnej*⁶ oraz rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 23 września 2021 r. w *sprawie postępowania kwalifikacyjnego o przyjęcie do służby w Państwowej Straży Pożarnej*⁷,
- art. 68 i 69 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o *Służbie Ochrony Państwa*⁸ oraz rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 15 marca 2018 r. w *sprawie postępowania kwalifikacyjnego w stosunku do kandydatów ubiegających się o przyjęcie do służby w Służbie Ochrony Państwa*⁹.

Zgodnie z przytoczonymi powyżej przepisami ustaw pragmatycznych, służbę w formacjach podległych Ministrowi SWiA może pełnić osoba, która: jest obywatelem polskim (w SG i SOP – posiada wyłącznie obywatelstwo polskie), nie jest skazana prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, korzysta z pełni praw publicznych, posiada co najmniej wykształcenie średnie lub średnie

¹ Sygn.: WZF.711.1.2023.WK/TO.

² Dz.U. z 2024 r. poz. 145.

³ Dz.U. poz. 606, z późn. zm.

⁴ Dz.U. z 2023 r. poz. 1080, z późn. zm.

⁵ Dz.U. Nr 23, poz. 175, z późn. zm.

⁶ Dz.U. z 2024 r. poz. 127.

⁷ Dz.U. poz. 1772, z późn. zm.

⁸ Dz.U. z 2023 r. poz. 66, z późn. zm.

⁹ Dz.U. z 2023 r. poz. 496, z późn. zm.

branżowe, posiada zdolność fizyczną i psychiczną do służby w formacjach (w Policji, SG i SOP – posiada zdolność fizyczną i psychiczną do służby w formacjach uzbrojonych, podległych szczególnej dyscyplinie służbowej, której gotowa jest się podporządkować). Ponadto, służbę w Policji SG i SOP może pełnić osoba o nieposzlakowanej opinii, która daje rękojmię zachowania tajemnicy stosownie do wymogów określonych w przepisach o ochronie informacji. Dodatkowo w SOP służbę może pełnić osoba, która nie pełniła służby zawodowej, nie pracowała lub nie była współpracownikiem organów bezpieczeństwa państwa wymienionych w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów¹⁰.

Procedura doboru do służby jest prowadzona w formie konkursu. W związku z powyższym o przyjęciu do służby decyduje uzyskanie przez kandydata pozytywnego wyniku ze wszystkich etapów postępowania kwalifikacyjnego oraz suma otrzymanych punktów. Wobec wszystkich kandydatów stosowane są jednakowe zasady oraz tożsame kryteria oceny poszczególnych etapów postępowania kwalifikacyjnego.

Odnosząc się do odmowy objęcia kandydata postępowaniem kwalifikacyjnym albo odstąpienia od jego prowadzenia w ramach naboru do Policji, SG i SOP informuję, że powyższe kwestie zostały określone:

- w art. 25 ust. 19 ustawy o Policji oraz § 57 rozporządzenia Ministra SWiA w sprawie postępowania kwalifikacyjnego w stosunku do kandydatów ubiegających się o przyjęcie do służby w Policji. Kandydat do służby w Policji jest informowany pisemnie o przyczynach odstąpienia od prowadzenia postępowania kwalifikacyjnego oraz o terminach karencji. Przedmiotowa informacja może mieć także formę dokumentu elektronicznego w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne¹¹, doręczonego środkami komunikacji elektronicznej.
- w § 6 ust. 1 rozporządzenia Ministra SWiA w sprawie przeprowadzania postępowania kwalifikacyjnego w stosunku do kandydatów ubiegających się o przyjęcie do służby w Straży Granicznej, w którym wskazano, że przełożony właściwy w sprawach postępowania może odmówić poddania kandydata postępowaniu albo odstąpić w każdym czasie od jego prowadzenia, jeżeli prowadzenie postępowania nie znajduje uzasadnienia w potrzebach służbowych SG. Przyczyny odmowy poddania kandydata postępowaniu albo odstąpienia od jego prowadzenia dokumentuje się w formie notatki służbowej. Ponadto zgodnie z § 22 ww. rozporządzenia kandydata zawiadamia się pisemnie o zakończeniu postępowania i o jego wyniku. Przywołany przepis prawa stosuje się odpowiednio także w przypadku odmowy poddania kandydata postępowaniu oraz odstąpienia od prowadzenia postępowania.
- w art. 69 ust. 8 ustawy o Służbie Ochrony Państwa oraz § 29 ust. 2 pkt 2 oraz ust. 4 rozporządzenia Ministra SWiA w sprawie postępowania kwalifikacyjnego w stosunku do kandydatów ubiegających się o przyjęcie do służby w Służbie Ochrony Państwa, zgodnie z którym kandydata do służby, wobec którego przeprowadzone postępowanie kwalifikacyjne zakończyło się negatywnym wynikiem lub niespełnieniem warunków podjęcia służby w SOP zawiadamia się pisemnie o odmowie przyjęcia do służby w SOP. Zawiadomienie o odmowie przyjęcia do służby w SOP zawiera

¹⁰ Dz.U. z 2024 r. poz. 273.

¹¹ Dz.U. z 2023 r. poz. 57, z późn. zm.

informację o przyczynie odmowy przyjęcia do służby w SOP oraz pouczenie o możliwości i terminie kolejnego przystąpienia do postępowania kwalifikacyjnego w SOP. Powyższe rozwiązanie spełnia kryterium dostępu do służby publicznej w zakresie uzyskania informacji o przyczynach negatywnej weryfikacji kandydata do służby.

Natomiast stosownie do § 7 ust. 1 rozporządzenia Ministra SWiA w sprawie postępowania kwalifikacyjnego o przyjęcie do służby w Państwowej Straży Pożarnej ocena dokumentów złożonych w postępowaniu kwalifikacyjnym polega na sprawdzeniu spełnienia przez kandydata wszystkich wymogów określonych w ogłoszeniu o naborze do służby w PSP. Kandydat, który nie spełni wymogów określonych w ogłoszeniu, nie jest dopuszczony do dalszych etapów postępowania kwalifikacyjnego. Przedstawiając uregulowania prawne dotyczące procedury naboru do służby w PSP, pragnę zauważyć, że przepisy ustawy o Państwowej Straży Pożarnej, a także przepisy wykonawcze, nie przewidują możliwości odmówienia przeprowadzenia postępowania kwalifikacyjnego wobec kandydata do służby w PSP lub przerwania tego procesu, bez podania przyczyny. Wskazane przepisy prawa dotyczące naboru do służby w PSP nie blokują dostępu do tej służby. Rozwiązania prawne przyjęte w art. 28 ustawy o Państwowej Straży Pożarnej uwzględniają wymagania wynikające z orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego, dotyczące zasady równości wobec prawa¹² oraz zasady równego dostępu obywateli polskich korzystających z pełni praw publicznych do służby publicznej¹³. W art. 28 ustawy o Państwowej Straży Pożarnej wprowadzono zasadę otwartości oraz konkurencyjności naboru do służby, przez co w procesie naboru może uczestniczyć większa liczba osób zainteresowanych służbą.

W odniesieniu do stosowania trybów odwoławczych w postępowaniu kwalifikacyjnym należy wskazać, że pierwszy z nich dotyczy decyzji o odmowie wydania poświadczenia bezpieczeństwa i został uregulowany w ustawie z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych¹⁴. Zgodnie z art. 35 ust. 1 ww. ustawy osobie sprawdzanej przysługuje odwołanie do Prezesa Rady Ministrów. Odwołanie to wnosi się w terminie 14 dni od dnia doręczenia kandydatowi decyzji, za pośrednictwem podmiotu, który przeprowadził postępowanie sprawdzające lub kontrolne postępowanie sprawdzające.

Kolejny tryb odwoławczy odnosi się do prawa odwołania od orzeczenia komisji lekarskiej, którego założenia uregulowano w art. 43, 44 i 46 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. o komisjach lekarskich podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych¹⁵ oraz w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 11 października 2018 r. w sprawie wykazu chorób i ułomności, wraz z kategoriami zdolności do służby w Policji, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Państwowej Straży Pożarnej oraz Służbie Ochrony Państwa¹⁶.

Należy wskazać, że z kwestią prowadzenia postępowania kwalifikacyjnego nierozzerwalnie są również związane zagadnienia z obszaru ochrony danych

¹² art. 32 Konstytucji RP

¹³ art. 60 Konstytucji RP

¹⁴ Dz.U. z 2023 r. poz. 756, z późn. zm.

¹⁵ Dz.U. z 2020 r. poz. 398, z późn. zm.

¹⁶ Dz.U. z 2023 r. poz. 2392.

osobowych, w tym przypadku kandydatów biorących udział w naborze do służby. Uprawnienie do przetwarzania informacji, w tym danych osobowych w procesie rekrutacji do służby uregulowane zostało w art. 46b ust. 1 ustawy o Policji, art. 50b ust. 1 ustawy o Straży Granicznej, art. 70a ust. 1 ustawy o Służbie Ochrony Państwa oraz w art. 28b ustawy o Państwowej Straży Pożarnej.

Zgodnie z art. 5 ust. 1 lit. b i e rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych)¹⁷ dane osobowe powinny być zbierane w konkretnych, wyraźnych i prawnie uzasadnionych celach i nieprzetwarzane dalej w sposób niezgodny z tymi celami. Ponadto, dane osobowe należy przechowywać w formie umożliwiającej identyfikację osoby, której dotyczą, przez okres nie dłuższy, niż jest to niezbędne do celów, w których są przetwarzane.

Należy wskazać, że pozyskiwane w ramach prowadzonego postępowania kwalifikacyjnego o przyjęcie do służby w ww. formacjach dane osobowe kandydatów, stanowią zbiór danych wrażliwych podlegających szczególnej ochronie. Pragnę podkreślić, że przywołane powyżej przepisy ustaw pragmatycznych, umożliwiają przetwarzanie danych osobowych kandydatów ubiegających się o przyjęcie do służby przez okres nie dłuższy niż jest to niezbędne do celu, w którym zostały pozyskane. Ponadto, należy wskazać, że kandydat do służby składając Kwestionariusz osobowy kandydata do służby, podpisuje również oświadczenie w zakresie możliwości przetwarzania jego danych osobowych do celów postępowania kwalifikacyjnego. Przedmiotowe oświadczenie stanowi podstawę do poinformowania kandydata do służby o celu i czasie przetwarzania danych osobowych.

Akta zakończonych postępowań kwalifikacyjnych kandydatów, wobec których przełożony właściwy w sprawie postępowania kwalifikacyjnego odmówił objęcia postępowaniem albo odstąpił od jego prowadzenia są przekazywane do archiwum. Zgodnie z:

- załącznikiem do zarządzenia nr 10 Komendanta Głównego Policji z dnia 15 maja 2020 r. w sprawie Jednolitego rzeczowego wykazu akt Policji¹⁸ – oferty nierozpatrzone i rozpatrzone odmownie są klasyfikowane w kategorii „BC”, co oznacza dokumentację posiadającą krótkotrwałe znaczenie praktyczne, która po pełnym wykorzystaniu może być brakowana przez komórkę organizacyjną za wiedzą i zgodą właściwego archiwum;
- jednolitym rzeczowym wykazem akt, stanowiącym załącznik do decyzji nr 166 Komendanta Głównego Straży Granicznej z dnia 26 listopada 2020 r. w sprawie wprowadzenia jednolitego rzeczowego wykazu akt w Straży Granicznej¹⁹ – dane osobowe kandydatów nieprzyjętych do służby w SG oznaczono symbolem „Bc”, kwalifikując je tym samym do dokumentacji o krótkotrwałym znaczeniu praktycznym, którą można brakować po wykorzystaniu;
- decyzją nr 399 Komendanta Służby Ochrony Państwa z dnia 28 grudnia 2018 r. w sprawie instrukcji kancelaryjnej oraz jednolitego rzeczowego wykazu akt Służby

¹⁷ Dz.Urz. UE L 119 z 04.05.2016, s.1.

¹⁸ Dz.Urz.KGP poz. 21.

¹⁹ Dz.Urz.KGSG poz. 58, z późn. zm.

*Ochrony Państwa*²⁰ – dokumentacja naboru kandydatów do służby podlega brakowaniu po uprzedniej klasyfikacji jako dokumenty niearchiwalne oznaczone symbolem „Bc” ze względu na krótkotrwałe znaczenie praktyczne, o okresie przechowywania krótszym niż jeden rok liczonym w pełnych latach kalendarzowych począwszy od 1 stycznia roku następnego od daty zakończenia sprawy.

Dokumentacja ze wszystkich etapów postępowania kwalifikacyjnego do służby w PSP wraz z protokołem, zgodnie z zarządzeniem nr 1 Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 4 stycznia 2022 r. w sprawie instrukcji kancelaryjnej oraz jednolitego rzeczowego wykazu akt dla Państwowej Straży Pożarnej²¹, została przypisana do kategorii archiwalnej „BC”. Natomiast stosownie do § 9 ust. 1 pkt 3 załącznika do decyzji Nr 17 Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej z dnia 22 kwietnia 2009 r. w sprawie organizacji i zakresu działania archiwów zakładowych oraz zasad postępowania z materiałami archiwalnymi i dokumentacją niearchiwalną w jednostkach organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej²², symbolem „BC” oznacza się dokumentację mającą krótkotrwałe znaczenie praktyczne, niepodlegającą przekazaniu do archiwum zakładowego, która po pełnym wykorzystaniu – za zgodą właściwego archiwum – jest niszczone w komórkach organizacyjnych, w których została wytworzona lub do których wpłynęła. Wskazane powyżej regulacje nie określają terminu przewidzianego na brakowanie omawianej dokumentacji.

Jednocześnie należy wskazać, że tematyka postępowań kwalifikacyjnych do służby w formacjach podległych Ministrowi SWiA była przedmiotem kontroli Najwyższej Izby Kontroli (NIK).

W wystąpieniu pokontrolnym P/21/041 z kontroli nt. *Realizacja naboru i utrzymania zatrudnienia w formacjach podległych MSWiA oraz w cywilnych służbach specjalnych w okresie od 1 stycznia 2019 r. do 30 czerwca 2021 r.* nie stwierdzono nieprawidłowości oraz uchybień w zakresie archiwizowania dokumentacji z postępowań kwalifikacyjnych do służby w Policji i PSP, jak również nie sformułowano wniosków w tym zakresie.

Natomiast, jak wskazała Komenda Główna SG aktualny sposób postępowania z dokumentacją kandydata w SG wynika ze stwierdzonego przez NIK braku zasadności przetwarzania danych osobowych kandydatów nieprzyjętych do służby w SG. W ramach ww. kontroli NIK za niecelowe uznała przechowywanie akt opracowania kadrowego kandydatów nieprzyjętych do służby w SG poza okres konieczny dla realizacji celu postępowania kwalifikacyjnego. Jednocześnie Izba zaleciła systematyczne brakowanie dokumentacji kandydatów, wobec których podjęto decyzję o odstąpieniu od prowadzenia postępowania kwalifikacyjnego. W związku z powyższym, zgodnie z wnioskiem zawartym w wystąpieniu pokontrolnym, kierownicy jednostek organizacyjnych SG, pismem z 6 grudnia 2021 r. (sygn. KG-KS-II-II.1 110.271.2021), otrzymali zalecenie podjęcia niezwłocznych działań zmierzających do wybrakowania zaległych teczek w przypadku, gdy nie są niezbędne dla realizacji celu postępowań kwalifikacyjnych, jak również dokonywania

²⁰ Dz.Urz. SOP z 2019 r. poz. 3.

²¹ Dz.Urz.MSWiA poz. 1, z późn. zm.

²² Dz.Urz.KGPoż Nr 1, poz. 13.

systematycznego przeglądu i bieżącego brakowania dokumentacji kandydatów, wobec których zostało negatywnie zakończone postępowanie kwalifikacyjne.

Należy podkreślić, że NIK w ww. wystąpieniu pokontrolnym skierowanym do Ministra SWiA nie wniosła zastrzeżeń do podejmowanych przez Ministra działań mających na celu zapewnienie prawidłowego funkcjonowania systemów naboru oraz utrzymania zatrudnienia w podległych mu służbach.

Konkludując, w ocenie Ministerstwa SWiA uregulowania dotyczące postępowania kwalifikacyjnego do służby w formacjach podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych, zapewniają równość szans dostępu do służby publicznej. Wymagania stawiane kandydatom do służby są jasno określone i jednakowe dla wszystkich zainteresowanych, a tym samym wypełniają dyspozycję art. 60 Konstytucji RP. Została zapewniona droga odwoławcza w sprawie decyzji o odmowie wydania poświadczenia bezpieczeństwa oraz orzeczenia komisji lekarskiej.

Mając na względzie wystąpienia pokontrolne NIK, wydaje się, że nie zachodzi potrzeba dokonania zmian w odniesieniu do sposobu postępowania z aktami kandydatów, którzy nie zostali przyjęci do właściwej służby.

Z poważaniem

z up. Czesław Mroczek
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji
/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/